

"Kanadai Magyar Ujság"
 egyetemes a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
 Kanada és az angol birodalom legelterjedtebb, vezető magyar hetilapja amely mindenkor nemzetünk védi meg az idegen szűkebb magyarországi érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kívülről minden honfitársunk számára.
 Előfizetési díj egy évre: \$5.00. Az Olvasóknak és Kibíróknak egy évre \$4.00. Szociális és kiadói hivatal 375 Hargrave St. WINNIPEG, Man.

BRANTFORD BRIDGEMOUNT
 CALDERONIA
 CHEPPAWA
 COWLAND
 FORD CITY
 FORT BELLE
 FORT WILLIAM
 GALT
 GLEBE
 HAMILTON
 KITCHENER
 MONTREAL
 NEW WATERFORD
 NIAGARA FALLS
 OSAWA
 OTTAWA
 PORT COLBORNE
 PORT ROBINSON
 QUEBEC
 ST. CATHARINES
 SPRING HILLS
 SUDBURY
 SYDNEY
 TORONTO
 WELAND
 WINDSOR

Kelet- és Nyugat

Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

"Canadian Hungarian News"
 Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL"
 An Independent Weekly
 Published in the Magyar Language. Circulating in all the Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
 Editorial Offices and Printing Plant
 375 Hargrave St., WINNIPEG, Man.
 Yearly Subscription \$5.00 Foreign Countries \$6.00

VOL. IX. EVFOLYAM

375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG, MANITOBA 1932. AUGUSZTUS 4 CSÜTÖRTÖK

No. 31 SZAM

Aratásra, cséplésre magyar farmer csak magyar munkást fogadjon!

ANOTHER ROTHERMERE ISSUE

CENTRAL EUROPE MUST BECOME NORMAL TO SUPPLY A BASE FOR BRITISH EMPIRE POLITICS — WHY THIS LONDON NEWSPAPER-MAGNATE DEMANDS REVISION OF TRIANON TREATY

by S. BACSKAI PAYERLE
 Reprinted from the "Wilton's Review"

The seriousness of the Imperial Conference, now sitting at Ottawa, was sounded in every interview given by Lord Rothermere, dean of British publishers, now on a Canadian tour. Every daily, weekly and monthly publication in the country devoted headlines to what this peer of nervous papermen had to say about the world situation and the future of the British Empire, and of Canada, in particular.

At this time Rothermere talked Imperial Conference, and it is evident that his remarks created Dominion-wide interest. On the other hand it is quite easy to understand why some of Rothermere's previous issues failed to stir up much publicity on this side of the Atlantic, not being so closely related to Canada. The purpose of this short article is to record some of Lord Rothermere's activities in connection with the Central European situation, which is also a turning-point in his Empire Policy.

The relation between British politics and the future of Central Europe is not hard to determine. The rapid development of the technical world demands the best connections, the shortest routing for aeroplanes, our modern method of transportation and a most important facility for linking an Empire scattered all over the world. Thus Great Britain needs a base, if nothing more, for her air transportation between Egypt and India, and she had to choose a country in Central Europe, where British interests would be safe.

Furthermore, there is a silver stream which flows clear across Europe, one might say, with a direct outlet into the Black Sea. Through this navigable river, the Danube, Britain will one day be more than a thousand miles nearer to her oil fields in Asia Minor. And again, as soon as the Rhine-Danube Canal is completed, Britain will need a friendly nation in Central Europe to guard her vital interests on the Danube.

All this may sound rather far-fetched, but there are facts to prove that Great Britain has honoured Hungary with special favours, not to mention heavy investments in agriculture, real estate, industry, river navigation and electrification of Hungary's model railways. Knowing that the British never invest on a larger scale without reason and purpose, the English-Hungarian co-operation cannot be disregarded any longer. This brings us to Rothermere, known as the "Great Champion of Hungarian Justice", who claims Hungary to be the "natural ally" of Britain.

We shall not dig into the matter very deeply, because, after all, the tragedy of that far-away country is yet so little known in Canada, that it would fill pages, perhaps, to explain to some the grave injustices. It would also take too much space to quote on the subject from Rothermere's publications, of which the "Daily Mail" alone visits some 1,800,000 homes in Great Britain and the Dominions. Instead, we present only the principles of Rothermere's aim in demanding revision of the Trianon Treaty.

This enforced dictate of "peace" has created four new Alsace-Lorraine in Europe, fatally crippling the whole Valley of the Danube. The nonsense of dividing economic and geographical units for mere political and military purposes, not only characterizes the belligerent spirit of

the peace conferences, but, in fact, has proved to be costly even for those who wished it. Eventually even France finds that her secret military pacts with the Little Entente, are running into a fortune day by day, — an unnecessary extravagance in these days of financial distress, since she found ways and means to arrange terms with Germany. But apart from this, it has filled the air of all Europe with gunpowder again, and it is no secret that many human millions tremble from fear of the striking of a match somewhere near.

So Lord Rothermere's cardinal question arises again: Why not prevent another World War by returning some three millions of Hungarians, now under Czech-Slovakia, Jugoslavia and Rumania, to the Hungarian state; especially as this would involve very small territorial losses to the so-called Succession States, and not only great masses of embittered Magyar people, living right close to the present boundaries could be united again with their country: but most of the economic and geographic mistakes of the treaty could be remedied.

All those, who have an intimate knowledge of the situation, admit that the present borders are not practical, and in some cases cut villages and even houses in half. No wonder there is such a tense feeling among those Hungarians near the boundaries against their new "owners" and their ruthless over-ruling; this unquestionably lessens the safety also of these newly created, artificial states, which will never be self-supporting as thousand-year-old Hungary was, for instance.

Let us settle these dangers by peaceful agreement, perhaps through plebiscite for a revision of the Trianon treaty, so creating a more healthy atmosphere in the Valley of the Danube — this was the motto of Rothermere's first great article on the subject, as published under the title "Hungary's place under the Sun", in the London "Daily Mail", five years ago. Rothermere, and many other prominent Britishers, still demand immediate revision, based on personal investigation.

A short while ago Lord Rothermere, in another article, drew the attention of the Lausanne Conference to the mess of affairs that the Trianon treaty instituted and which became still worse, owing to the impotence of the League of Nations in carrying out its pledges to the oppressed minorities. Undoubtedly Rothermere desires to protect human rights as well as British interests, when he demands justice for Hungary. It is another scheme of this great publicist to build up the future of the Empire, of which Canada also can boast of being a member.

ISMET VIZBEFULT EGY MAGYAR

British Columbia Sirdar városkájától nem messze a Washout patak partján magyar emberre bukkantak a Mounted Police emberei. Megállapították, hogy a vízbefulladt magyar Molnár András munkással azonos, aki a szombati nap heves akaráván enyhíteni, fürdés közben lelte halálát.

Mint értesülünk, július 23-án történt a szerencsétlenség. Ezuttal is felkerjük azon olvasóinkat, akik a szerencsétlenül járt Molnár Andrást esetleg közelebbről ismerték, családi körülményeiről és illetőségéről értesítsék a "Kanadai Magyar Ujság"-ot.

MUTASSA MEG ALLANDÓAN ANGOL CIKKEINKET ISMERŐSEINEK

ÖTEN FULLADTAK MEG A MINTÓI POKOLBAN

ÉLETUKKAL FIZETEK A VAKMERŐ "FELFEDEZŐK" VALLALKOZÁSUKÉRT — NEW BRUNSWICK BANYASZAI HALALTMEGVETŐ BATORSAGGAL SZALLTAK LE A MÉRGES GAZOKKAL TELITETT AKNÁBA

New Brunswick Minto bányász városát hosszú órákon keresztül izgalomban tartotta három kis bányászfiú életveszélyes vállalkozása, mely végül is öt halálos áldozatot követelt. A Taylor bányavállalat egy régen elhagyott aknájára bukkant négy boggyószerű kisfiú. Mind aféle gyerekek, azonnal el is határozta, hogy kieszállnak a titokzatos mélységbe és megállapítják mi is van odalenn.

Cyril Stack 14 éves, Allan Gaudine 12 éves és Vernon Stack 9 éves fiú alig szállott néhány yardnyi mélységbe a korhadtnakalatrán, amidőn a mérges bányalég elkábította őket és menthetetlenül lezuhantak a több mint 50 lábnyi mélységbe. Az utolsóknak induló Joseph O'Leary megdöbbenve vette észre társai katasztrófáját és hanyat homlok futott a legközelebbi bányásztházakhoz segítségért.

Öt munkában és halálveszélydelmekben edzett hős bányász vállalkozott arra, hogy a három fiút felhozza a mérges gázokkal teli pokolból. Hiábavalóan bizonyult azonban minden önfeláldozás és erőfeszítés: még

Életét kockáztatta a pilóta egy munkásért

Kanada legészakibb és legvadregényesebb lakott vidéke, Yukon Territory ismét egy oly emberfeletti küzdelemnek volt színhelye, amiről érdemes volna egész regényt írni. Stanley McMillan pilóta, a Canadian Airways egyik legügyesebb repülő gépezetjébe múlt csütörtökön British Columbia Telegraph Creek telepén távirati jelentést kapott egy munkás-szerencsétlenségről és bajbajutott embertársát saját élete kockáztatásával szállította kórházba.

A Telegraph patak mentén repülve, Yukonhoz való közeldetek olyan rettenetes viharba került McMillan pilóta, hogy két ízben is le kellett szállnia. Végül is óriási erőfeszítések árán leszállt a McDame's Creek aranybánya mellett, ahol Frank Crawford munkás egy dinamitöltény váratlan felrobbanása következtében súlyos sebekkel feküdt.

Mi történik Ottawában?

TUDNAK-E SEGITENI A VÁLSÁGON ÉS AZ EMBEREK NYOMORÁN? — KANADAI VAGOMARHA ÉS LISZT VÁMMENTES BEENGEDÉST IGÉRI ANGLIA — NEM HAGYHAT JÁK FIGYELMEN KIVÜL DANIÁVAL ÉS ARGENTINÁVAL KÖTÖTT SZERZŐDÉSEKET? — A "KANADAI MAGYAR UJSÁG" SAJÁT TUDOSÍTÓJA IS RÉSZTVESZ AZ OTTAWAI SAJTÓ-KONFERENCIÁN

Lapzártáig érkezett távirataink az ottawai konferencia jelentős eredményeiről számolnak, noha huzamosabb ideig eltarthat, míg az érdekelt államok között létrejön a teljes meg egyezés. Miután Leveled Hungaró honfitársunk, ottawai magyar tolmács tollából sorozatos cikkekben részletesen beszámoltunk a konferencia, lefolyásáról ezuttal csupán a legutóbbi fejlemények néhány fontosabb pontjára térünk ki.

Előszörban is örömmel jelent-

nada First" politikájának "Empire First" elvre való változtatására következtetnek egyesek, ami az iparvidékek fellendülését is eredményezné.

Bárha már eddig is jelentős eredményeket mutathat fel a konferencia, egyúttal kiábrándulást jelentett azok számára, akik a gyökeresebb reformok keresztvitele esetén látták volna csak biztosítva Kanada jövőjét. A jelek szerint azonban sem az orosz buza és fa, sem pedig a dán mezőgazdasági termékek vagy az argentinai húsarak kitalálásáról nem lesz szó, miután Angliának léteérdeke, hogy néhány állammal továbbra is élénk áru-cserét tartson fenn.

Hogy mit határoznak ezen világrengető fontosságú kérdéseknél az ügyben az Ottawában összegyűlt nagyfejek, arról az alábbiakban kezdjük meg cikksorozatát Leveled Hugó, aki mint a "Kanadai Magyar Ujság" külön munkatársa, az egyetlen nemzetiségi újságíró, aki résztvesz az ottawai tárgyalások sajtó-konferenciáján. A kanadai angol és francia nyelvű újságok, valamint a külföldi lapok képviselőin kívül a "Kanadai Magyar Ujság"-nak juttott az a megtszített szerencse, hogy közvetlen helyszíni tudósításokkal örvendezesse meg olvasóit.

Ottawa, Ont. — Mult hét csütörtökén nyílt meg Ottawában az angol birodalmi gazdasági konferencia. Az elkövetkező hetekben a világ szeme kíváncsi érdeklődéssel fogja figyelni az itt történi eseményeket. Ez az amerikai méreteken kicsi, de közel sem jelentéktelen város. Ottawa, nagy eseményeknek a színhelye és ott szerepel minden világlapnak az első oldalán. Nem érdekelten tehát röviden áttekinteni ennek a városnak a fejlődését.

1826-ban az angol kormány Duke of Wellington ajánlatára egy mérnök külföldről küldött egy csatorna megépítésére — John By ezredesnek — a különítmény fejelek jár az elismerés a terv megvalósításáért kinek az Ottawa folyó mentén a csatorna torkolatánál volt a főhadiszállása. Ez a katonai tábor fokozatosan magához vonzotta a különböző iparágakat, amiáltal alapját vetette egy virágzó községnek, melyet Bytownnak neveztek el. Néhány év múltán, miután a csatorna munkálatai befejeződtek, a mérnököt más pontokra osztották be — a község nevével Ottawára változtatták. Így született meg ez a most közel 150 ezer lakosú város, melyet Victoria királynő idejében Kanada fő városának választották, hogy Montreal és Torontó versengésének végét vessenek.

Már hónapokkal a birodalmi konferencia megnyitása előtt a város a kormánytól karöltve mindent elkövetett, hogy a város szépségét fokozzák. Az épületeket új színekbe öltöztették, új virágokkal és fákkal látták el Ottawának számos és ország szerthe híres parkját. A munkások egész tömege dolgozott szüntelenül az utsteteken, simították, egyenlítették, aszfaltolták és fényesítették a lámpa-
 Folytatás az 5-ik oldalon

"ÉRTSUK MEG EGYMÁST" — MONDJA EGY SASKATCHEWANI MAGYAR GAZDA, AKI EGYETLEN TELEPEN HUSZ MUNKÁST TUDNA ELHELYEZNI — MANAPSÁG A FARMERNEK SINCSEK PÉNZE ÉS EGYESEK TERMÉNYEKBE LESZNEK KÉNYTELENEK FIZETNI MUNKASAIKAT

Most, amidőn sorra megzigorították a városok az ellátatlanok segélykiutalásának módjait, viszont munkaalkalom az azelőtt olyannyira szorgos nyári idény ellenére is nagyon csekély — kétszeres fontosságot kell tulajdonítanunk annak, hogy egymásra találjunk a magyar farmerrel és munkásokkal. Több magyar telepről kapott értesüléseink szerint a magyar farmernek elhatározta, hogy ki zárólag magyar munkást fogadjon fel a jó közepesnek ígért kéző termés betakarítására.

A mai szomorú világban mindenestre sok-sok munkanélküli részére örömet jelentő híradás azonban nem volna teljes, ha egyúttal fel nem hívnánk a prérli-tartományok gazdaságában munkát kereső honfitársaink fi

gyelmét arra a körülményre, hogy az idén közel sem oly magas az aratási munkabér mint eddig. Mi több, egyes vidékeken annyira nincs pénzük még maguknak a gazdáknak sem, hogy természetben lesznék kénytelenek kifizetni munkásaikat. Talán legjellemzőbb a nyugati magyar farmer helyzetére és a magyar munkanélküliek elhelyezkedési lehetőségére az a leplezetlen őszinteséggel írt levél, melyet Pálffy István Plunkett, saskatchewanai magyar farmer küldött szerkesztőségünkbe.

— A "Kanadai Magyar Ujság" egyik legutóbbi számában megjelent "Segítsünk!" című vélcikkhez szeretnék pár szót szólni és egy ajánlatot tenni a Folytatás a 4.-ik oldalon

KÖLCSÖNT AKARNAK A TARTOMÁNYOK

Ugy a tartományi kormányok hatóságai elhatározta, hogy nagyobb összegű kölcsönt felvételel kívánják ismét megkezdeni a közmunkákat. Az ottawai kormány ugyanis kereken kijelentette, hogy semmiféle közmunka pénzelését nem bírja tovább és még jó, ha meg tud felelni azon kötelezettségének, amit az ellátatlanok élemezésével kapcsolatban vállalt.

hat elhatározta, hogy ha a kanadai pénzpiacra nem volna elég olcsó kölcsönre kitalás, ugy akár az Egyesült Államokban, vagy Angliában néznek pénz után. Több nagyobb város már is bocsátott ki kötvényeket, ugynevezett "Bond"-okat, melyek elég nagy keresletnek örvendenek belföldön is, ugyhogy ezáltal remélnek annyi pénzt összeszedni, amivel újra megkezdhetik a beszüntetett közmunkákat.

LEGUJABB HIREK

MEGAKADÁLYOZTAK HITLER uralomrajtását a német szavazók az augusztus elején választáson, amidőn az osztrák őrmesterből Németország egyik vezető politikai hatalmasságává nőtt nazi-vezérnek nem szavaztak parlamentti többséget. Még így is 15 millió szavazó 276 Hitler-párti képviselőt juttatott az országházba, míg a 12 millió szavazó felmutatott köztársaság-pártiak 231 mandátumot szereztek.

BEBORTONZIK A GYUJTOTGATÓ torontói paplángyosokot, akik egy aszonyt felfogadva lángrobbantották egy Winnipegre küldött szállítmányukat, azzal a cézzal, hogy a 100,000 dolláros biztosítási kárterítésen majd osztozkodnak. A rendőrség azonban nyomára jött a turpiaságnak és Brown gyárost négy évi, két alkalomzattal két évi börtönrre, a cinkos aszonyt pedig egy évi doloházra ítélte.

NÉPBIZTOS-AGITÁTOROKAT AKASZTANAK Budapesten, mint a kábelátviri jelentések híru adják. Fürt Sándor és Hollander Imre a szovjet megbízásból ígattak Magyarországon és azt kérik az akasztófára, mert mint terrorcsoport-parancsnok több magyar faluban borzalmas vérgengézttet véghez Kun Béla uralma alatt.

DARANYI JÓZSEF súlydobb-világbohajtókat hitelesnek minősítette az Olimpiász bírálóbizottsága. Darányi kétkes rekordjával bizonyára dőntőbe kerül, amennyiben jobbkezelével 51 métert, baljával pedig 43 métert dobott.

A NAGYHATALMAK MAKACSSÁGÁT ÖSTÖROZZA az Egyesült Államok legnagyobb hetilapja, a "Saturday Evening Post" július 30-iki számán, midőn kijelenti, hogy Középeurpa és részben a világ nyomoráért a lehetetlen békeszerződés a Trianon felelős és ezek revíziója nélkül nincs menekülés a válságból. — "Collier's" folyóirat augusztus 6-iki száma pedig Agonyi Albertől mutat be jól sikerült rajzot a legkimagaslóbb államférfiak sorában.

NEGY ONTARIÓI MUNKÁST nyeltek el a True vizesés őrvényei, midőn csónakjukat Deux Rivières favigatótelep közelében elragadta az ár. — 99 tengerészhadapród vészelt el a "Niobe" nevű német iskolahajó elsüllyedése alkalmával egy mult hét végi viharban. A háromarbovos vitorlás legényegéből csak 37-et sikerült megmenteni. Németország haditengerészetében ez immár a harmadik hasonló szerencsétlenség. 1861-ben 145 hadapród fulladt a tengerbe, 1900-ban pedig 40 volt az eltűntek száma.

ELBOCSATOTTA 75 KANADAI MUNKÁST a Michigan Central vasutvállalat, miután csökkent a Montrose kiterő-pályaudvar forgalma. Az Ontario déli részén, Niagara Falls és Windsor irányában áthaladó amerikai vasutvonal igazgatóságának legújabb kihívó intézkedése nagy felháborodást keltett.

VILÁGKÖRÜLI UTRA INDUL Boyd torontói repülő választásul meg a hét folyamán New Yorkból. A newfoundlandi Harbor Grace kikötőből egyenesen Berlinbe szándékozik repülni a kanadai pilóta, majd Moszkva érintésével Szibérián, Japán és az Aleuti szigetek irányában repülne át a Csendes Óceán. Boyd lesz az első pilóta, aki egyedül vállalkozik a veszedelmes világtörő utra. — A Quebec tartománybeli Ste. Rose nyaralóhely határában ismeretlen okból a Jesus folyó vízbe zuhant egy hidroplán, melynek mind a négy utasa megfulladt.